

Jørgen Jochimsen

Bevisførelse i retssager – oversigt over regler og afgørelser i borgerlige retssager, herunder i småsagsprocessen, og i straffesager

1. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2012

ISBN 978-87-619-3316-4

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed

Sats og tryk: Zeuner Grafisk a/s, Odder

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Beskæftiger man sig som advokat med udførelse af retssager, er det vigtigt at have kendskab til regler og retsafgørelser om bevisførelse for det pågældende retsområde, som sagen skal afgøres efter.

Overholder en part i en civil retssag ikke de regler, der gælder for, at man under sagen kan føre et bestemt bevis, kan det medføre, at retten ikke giver tilladelse til, at beviset kan føres, og i værste fald kan en sådan afgørelse bevirke, at parten taber sagen. Det er derfor vigtigt, at man som advokat, der møder i retten, har kendskab til i første række retsplejelovens regler om bevisførelse, men også til regler om bevisførelse i anden lovgivning, herunder også regler for, hvem af parterne der har bevisbyrden for et bestemt bevistema. I civile retssager er udgangspunktet, at det er overladt til parterne selv at bestemme, hvilke beviser der skal føres og dermed omfanget af den bevisførelse, der skal foretages i retten. Retten kan alene opfordre en part til at føre et bestemt bevis, men kan ikke pålægge parten at føre det. Der gælder inden for nærmere angivne sagsområder særlige regler for bevisførelse.

I straffesager er der også regler, der skal overholdes vedrørende bevisførelse. Selv om der for så vidt angår vidner og syn og skøn er fælles bestemmelser for civile sager og straffesager i retsplejelovens kapitler 18 og 19, er reglerne for bevisførelse i de to typer sager i øvrigt forskellige.

I strafferetsplejen tilstræbes det at finde frem til den materielle sandhed, og dette bevirker, at der som udgangspunkt ikke sker præklusion af beviser. Selv om et bevis – f.eks. forklaring af et vidne – ikke er blevet anmeldt forud for hovedforhandlingen, kan beviset som regel føres under hovedforhandlingen, når vidnet er til stede. Dette følger af retsplejelovens § 874, stk. 1, hvorefter bevis, som er til stede, ikke kan nægtes ført med den begrundelse, at beviset ikke er anmeldt i så god tid, at modparten har haft tilstrækkelig tid til at forberede sig. I civilprocessen skal de beviser, som en part vil føre, angives inden forberedelsens slutning, og ønsker en part efter forberedelsens slutning at føre beviser, som ikke er angivet under forberedelsen, skal parten give retten og modparten meddelelse herom. Retten træffer afgørelse om, hvorvidt beviset kan føres, og retten kan, uanset at

modparten har givet sit samtykke, modsætte sig, at beviset føres, hvis en imødekommelse af anmodningen må antages at nødvendiggøre en udsættelse af hovedforhandlingen, jf. nærmere retsplejelovens § 358.

Et andet område, hvor der er forskel mellem strafferetsplejens og civilprocessens regler om bevisførelse, er adgangen til at føre dokumentbevis, f.eks. i form af gengivelse af forklaringer, der er optaget i politirapporter. I strafferetsplejen er der gennem retspraksis fastlagt grænser for – først og fremmest af hensyn til at sikre tiltalte en fair proces – hvornår og under hvilke betingelser, der kan foretages dokumentation, men der er ikke de samme begrænsninger med hensyn til dokumentation under hovedforhandlingen i civile sager.

I straffesager kan den ene part – politi og anklagemyndighed – anvende tvangsindgreb for at fremskaffe beviser. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor politiet iværksætter telefonaflytning eller foretager ransagning. Sådanne midler står ikke til rådighed for en part i en civil proces. Fælles for de to procesformer er dog, at der kan iværksættes tvangsforanstaltninger over for vidner, der ikke giver møde i retten, eller som ikke vil udtale sig.

Med hensyn til bevisbedømmelsen gælder der i princippet det samme for straffesager som for civile sager. For straffesager findes bestemmelsen om bevisbedømmelsens frihed i retsplejelovens § 880, hvorefter der ved afgørelsen af, om noget er bevist eller ikke, alene tages hensyn til de beviser, som er ført under hovedforhandlingen, og hvor det endvidere i bestemmelsens 2. pkt. er anført, at rettens bedømmelse af bevisernes vægt ikke er bundet af lovregler. Bestemmelsen inden for den civile retspleje, der svarer hertil, er retsplejelovens § 344, stk. 1, hvorefter retten på grundlag af det, der er passeret under forhandlingerne og bevisførelsen, afgør, hvilke faktiske omstændigheder, der skal lægges til grund for sagens pådømmelse.

Denne bog tilsigter at give en oversigt over regler og afgørelser på bevisrettens område. Hovedvægten ligger på bevisspørgsmål i civile retssager og på bevisspørgsmål i straffesager. Der omtales inden for den civile retspleje bevisspørgsmål i særlige sager af civile retssager, såsom funktionærsager, lejesager og sager inden for forbrugerlovgivningen, men også bevisspørgsmål i ægteskabs- og faderskabssager omtales. Inden for den civile retspleje omtales også spørgsmål om bevisførelse i fogedsager. Under omtale af bevisførelse i småsager omtales tillige reglerne for afgrænsning af og for behandling af småsager.

Det er klart, at omtalen af bevisspørgsmål i de særlige sager, jeg har udvalgt, må blive ganske summarisk, idet en udførlig gennemgang vil kræve en betydelig større fremstilling, end der er sigtet med denne bog. Der er da også inden for enkelte områder skrevet og udgivet udførlige fremstillinger af de bevisspørgsmål, der særligt knytter sig til det pågældende retsområde.

Der er omtalt de særlige betingelser, der skal være opfyldt for at kunne iværksætte særlige bevisskridt. Dette gælder inden for den borgerlige retspleje særligt med hensyn til iværksættelse af syn og skøn, og inden for strafferetsplejen med hensyn til iværksættelse af tvangsindgreb, hvor formålet med tvangsindgrebet er at fremskaffe bevis, som kan benyttes under hovedforhandlingen. Dette gælder indgreb i meddelelshemmeligheden, men også betingelserne for fremskaffelse af bevis ved brug af agenter er omtalt.

Bevisførelse i civile sager omtales under DEL 1 i kapitlerne 1-8. Ved civile sager forstås de sager, der behandles efter reglerne i første og andet afsnit i retsplejelovens tredje bog, »Den borgerlige retspleje«. Hovedvægten i fremstillingen er lagt på de bevisspørgsmål, der kan opstå under anlæg af civile søgsmål. Herudover omtales i kapitel 9 de regler, der gælder for bevisførelse i fogedsager.

Bevisførelse i straffesager omtales i DEL 2 under kapitlerne 10-18. Bogens kapitel 19 indeholder en oversigt over frister og formaliteter, der skal iagttages vedrørende bevisførelse.

Viborg, september 2012

Jørgen Jochimsen

Indhold

FORORD 5

DEL 1: BEVISFØRELSE I BORGERLIGE RETSSAGER

KAPITEL 1

INDLEDNING

- 1.1. Bevisførelse i borgerlige retssager 27
 - 1.1.1. Offentlighedsprincippet i relation til bevisførelse 27
 - 1.1.2. Forhandlingsprincippet i relation til bevisførelse 28
 - 1.1.3. Opfordring fra retten til at føre bevis 30
 - 1.1.4. Afskæring af overflødig bevisførelse 32
 - 1.1.4.1. Tilsidesættelse af regler omkring bevisets tilvejebringelse – ensidigt indhentede erklæringer 33
 - 1.1.4.2. Beviset kan ikke benyttes under sagen 40
 - 1.1.4.3. Beviset har ikke betydning for sagens afgørelse 41
- 1.2. Bevisførelse efter småsagsprocessen 42
- 1.3. Bevis i ægteskabssager, forældremyndighedssager og i faderskabssager mv. 42

KAPITEL 2

BEVISBYRDE

- 2.1. Bevisbyrdefordeling 44
- 2.2. Bevisbyrde og oplysningspligt 45
- 2.3. Skærpet bevisbyrde 46
- 2.4. Omvendt bevisbyrde 48
- 2.5. Bevisbyrderegler, der følger af lovgivningen 51
 - 2.5.1. Bevisbyrden er direkte angivet i loven 51
 - 2.5.2. Delt bevisbyrde 54
 - 2.5.3. Kontrolforanstaltninger 55
 - 2.5.4. Meddelelse af oplysninger 56
- 2.6. Bevisbyrde kan udledes af lovgivningen 56

- 2.7. Bevisbyrde med hensyn til god eller ond tro 57
- 2.8. Særligt om bevisbyrde i relation til forhandlingsprincippet 59
- 2.9. Bevisbyrdeaftaler 60

KAPITEL 3

BEVISMIDLER

- 3.1. Angivelse af bevisførelse 61
 - 3.1.1. I stævning og svarskrift 61
 - 3.1.2. I senere processkrifter 62
 - 3.1.3. Deadline for angivelse af bevisførelse 62
 - 3.1.3.1. Forberedelsens slutning 62
 - 3.1.3.2. Angivelse af nye beviser efter forberedelsens slutning 65
 - 3.1.3.3. Angivelse af nye beviser under hovedforhandlingen 69
- 3.2. Partsforklaring 71
- 3.3. Vidneforklaring 77
 - 3.3.1. Hvem har pligt til at afgive vidneforklaring? 77
 - 3.3.1.1. Vidneudelukkelse 78
 - 3.3.1.2. Samtykke til at afgive vidneforklaring 80
 - 3.3.1.3. Vidnefritagelse 81
 - 3.3.2. Indkaldelse af vidnet 89
 - 3.3.3. Vidnets udeblivelse 91
 - 3.3.4. Gennemførelse af afhøringen 92
 - 3.3.4.1. Retsplejelovens bestemmelser 92
 - 3.3.4.2. Retten til først at afhøre vidnet 94
 - 3.3.4.3. Afhøringens form 98
 - 3.3.4.4. Bevisførelse om vidnets troværdighed 99
 - 3.3.5. Skriftlige parts- og vidneerklæringer 104
 - 3.3.6. Afhøring ved brug af telekommunikation 108
 - 3.3.7. Oplysningen bør eller skal ikke tilvejebringes gennem vidneafhøring 109
- 3.4. Dokumentbevis 110
- 3.5. Syn og skøn 112
 - 3.5.1. Syns- og skønsforretningens gennemførelse 112
 - 3.5.2. Nye spørgsmål til skønsmanden 117

- 3.5.3. Medvirken af sagkyndige dommere selv om der er syn og skøn? 119
- 3.5.4. Udelukkelse af syn og skøn, når der er sagkyndige dommere? 122
- 3.6. Edition 122
 - 3.6.1. Edition over for modparten 122
 - 3.6.2. Edition over for tredjemand 127
- 3.7. Anticiperet bevisførelse 129
- 3.8. Isoleret bevisoptagelse 131
 - 3.8.1. Adgang til isoleret bevisoptagelse 131
 - 3.8.2. Fremgangsmåde 131
 - 3.8.3. Indenretlig vidneforklaring 134
 - 3.8.4. Afholdelse af syn og skøn 137
 - 3.8.5. Editionsplæg 140
 - 3.8.6. Forespørgsel til Retslægerådet? 140
- 3.9. Bevisoptagelse i udlandet 141
 - 3.9.1. Bevisoptagelse i Norden 142
 - 3.9.2. Bevisoptagelse uden for Norden 143
 - 3.9.3. Bevisoptagelse i udlandet ved telekommunikation 144
 - 3.9.4. Anmodninger fra udlandet om bevisoptagelse 145

KAPITEL 4

BEVISBEDØMMELSEN

- 4.1. Princippet om den frie bevisbedømmelse 146
- 4.2. Betydningen af, at en afgivet forklaring senere ændres 148
- 4.3. Formulering vedrørende bevisresultatet 149

KAPITEL 5

ENKELTE RETSOMRÅDER

- 5.1. Sager vedrørende fast ejendom 151
 - 5.1.1. Bevisspørgsmål ved mangler ved køb og salg af fast ejendom 151
 - 5.1.1.1. Bevisbyrde ved mangler ved ejendommen 151
 - 5.1.1.2. Bevisbyrde ved mangler ved tilstandsrapport 152

5.1.1.3.	Fortrydelsesret – bevisbyrde ved tilbagekaldelse af tilbud	152
5.1.2.	Lejeværdisager	154
5.1.2.1.	Erhvervslejemål	154
5.1.2.1.1.	Fri bevisbedømmelse	154
5.1.2.1.2.	Besigtigelse	156
5.1.2.1.3.	Syn og skøn	157
5.1.2.1.4.	Ensidigt indhentede erklæringer	160
5.1.2.2.	Beboelseslejemål	161
5.1.2.2.1.	Skal lejen for sammenligningslejemål være prøvet for huslejenævn eller domstole?	163
5.1.2.2.2.	Sammenligningslejemål i samme ejendom	165
5.1.2.2.3.	Besigtigelse	166
5.1.2.3.	Lejemål omfattet af boligreguleringsloven	167
5.1.2.3.1.	Omkostningsbestemt leje	167
5.1.2.3.2.	Småhusejendomme	174
5.1.2.3.3.	Huslejenævnets og boligrettens skøn ved anke	176
5.1.3.	Sager om ophævelse af lejemål	178
5.2.	Arbejdsforhold	180
5.2.1.	Funktionærloven	180
5.2.2.	Ligestillingssager	183
5.2.3.	Deltidsloven	189
5.2.4.	Arbejdsskadesikringsloven	190
5.2.5.	Arbejds miljøloven	193
5.3.	Forbrugerlovgivning	195
5.3.1.	Forbrugeraftaleloven	195
5.3.2.	Kreditaftaleloven	196
5.3.3.	Forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom	197
5.4.	Forsikring	197

KAPITEL 6

SMÅSAGSPROCESSEN

6.1.	Anvendelsesområdet for småsagsprocessen	199
6.1.1.	Økonomisk værdi af højst 50.000 kr.	200

6.1.2.	Sager, der ikke har økonomisk værdi	201
6.1.3.	Aftale om småsagsreglernes anvendelse	202
6.1.4.	Henvisning	202
6.2.	Sagens forberedelse	207
6.2.1.	Forberedelsen af sagen	207
6.2.1.1.	Afholdelse af retsmøde	208
6.2.1.2.	Afholdelse af telefonmøde	208
6.2.1.3.	Rettens vejledningspligt	209
6.2.1.4.	Slutning af forberedelsen	211
6.2.2.	Bevisførelse i småsager	213
6.2.2.1.	Angivelse af beviser	214
6.2.2.2.	Rettens tilladelse til bevisførelse	214
6.2.2.3.	Tilvejebringelse af sagkyndig oplysning	216
6.3.	Hovedforhandling	218
6.4.	Anke	220

KAPITEL 7

ÆGTESKABS-, FORÆLDREMYNDIGHEDS- OG FADERSKABS-SAGER MV.

7.1.	Ægteskabssager og forældremyndighedssager	224
7.1.1.	Pålæg til en part om at afgive forklaring	224
7.1.2.	Opfordring til en part om at føre bevis	225
7.1.3.	Samtaler med barnet i forældremyndighedssager	226
7.1.3.1.	Aldersgrænse	226
7.1.3.2.	Gennemførelse af samtalen	227
7.1.3.3.	Referat af samtalen	228
7.1.3.4.	Tilstedeværelse af person, der er udpeget til at bistå barnet	229
7.1.4.	Bevisførelse i form af afhøring af familiemedlemmer	229
7.1.5.	Børnesagkyndige erklæringer	230
7.2.	Ægtefælleskifteloven	231
7.3.	Bevisbyrdespørgsmål	233
7.3.1.	Skilsmisssager	233
7.3.2.	Forældremyndighedssager	235
7.3.3.	Samværssager	238
7.3.4.	Udtagelse af rimelige pensionsrettigheder	239

- 7.4. Faderskabssager 241
 - 7.4.1. Retsgenetisk undersøgelse 241
 - 7.4.2. Mødepligt og pligt til at afgive forklaring 242
- 7.5. Øvrige sager, hvor retten drager omsorg for sagens oplysning 243

KAPITEL 8

BEVISFØRELSE I ANKESAGER

- 8.1. Angivelse af nye beviser i ankestævning og svarskrift 245
- 8.2. Bevisanmeldelse inden hovedforhandlingen 246
- 8.3. Nye beviser under hovedforhandlingen 248
- 8.4. Bevisførelse i udeblivelsessituationer 248
 - 8.4.1. Appellantens udeblivelse 248
 - 8.4.2. Indstævntes udeblivelse 249
- 8.5. Afhøringer under hovedforhandlingen 249

KAPITEL 9

BEVISFØRELSE I FOGEDSAGER

- 9.1. Skyldnerens oplysningspligt 251
- 9.2. Udlægssager 252
 - 9.2.1. Gyldighedsindsigelser mod udlægsgrundlaget 253
 - 9.2.2. Indsigelser om, at fordringen er ophørt 261
 - 9.2.3. Indsigelser om, hvem der ejer det aktiv, der er gjort udlæg i 262
 - 9.2.4. Tredjemandsindsigelser 264
 - 9.2.5. Vurdering ved udlæg 266
 - 9.2.6. Bevisførelse i form af syn og skøn 266
- 9.3. Umiddelbare fogedforretninger 267
 - 9.3.1. Bevisførelsens omfang 267
 - 9.3.1.1. Rekverentens adgang til at føre bevis 267
 - 9.3.1.2. Fogedretten kan tillade anden bevisførelse end dokumentbevis og partsforklaring 269
 - 9.3.2. Lejesager 270
 - 9.3.2.1. Udsættelsesforretninger på grund af manglende eller for sen lejebetaling 271
 - 9.3.2.2. Kære af sager vedrørende lejebetaling 274

- 9.3.2.3. Fogedrettens behandling af husordenssager 275
- 9.3.3. Andre umiddelbare fogedforretninger 276
 - 9.3.3.1. Leasingkontrakter 276
 - 9.3.3.2. Kreditaftaleloven 277
 - 9.3.3.3. Brugeligt pant 278
- 9.4. Arrest- og forbudssager 279
 - 9.4.1. Arrest 279
 - 9.4.2. Forbud 279
- 9.5. Tvangsfuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær 281
 - 9.5.1. Indhentelse af børnesagkyndig erklæring 281
 - 9.5.2. Børnesamtale 281
 - 9.5.3. Anden bevisførelse 284
- 9.6. Bevisikring 284
 - 9.6.1. Bevisbyrden for foretagelse af undersøgelseskridt 284
 - 9.6.2. Oplysningspligt 292

DEL 2: BEVISFØRELSE I STRAFFESAGER

KAPITEL 10

BEVIS I STRAFFESAGER

- 10.1. Beskrivelsen i anklageskriftet 297
- 10.2. Angivelse af beviser 304
 - 10.2.1. Anklagemyndighedens bevisfortegnelse 304
 - 10.2.2. Forsvarerens bevisfortegnelse 305
 - 10.2.3. Tvist om en parts bevisførelse 306
 - 10.2.4. Rettens adgang til at foranstalte bevisførelse 307
- 10.3. Forsvarerens rolle 308
 - 10.3.1. Forsvarerens adgang til at gøre sig bekendt med sagens dokumenter 308
 - 10.3.1.1. Retsbøgstilførsler vedrørende sagen 308
 - 10.3.1.2. Adgang til at gøre sig bekendt med sagens materiale 309
 - 10.3.1.3. Fravigelse af adgangen til aktindsigt 312

10.3.2.	Forsvarerens adgang til at være til stede under afhøringer	316
10.3.2.1.	Afhøring af anholdte	316
10.3.2.2.	Afhøring af vidner	316
10.3.2.3.	Forsvarerens tilstedeværelse ved foretagelse af visse efterforskningskridt	318
10.3.2.4.	Tvistigheder om efterforskningskridt	319
10.3.3.	Forsvarerpålæg	321
10.4.	Bevis fremskaffet ved straffeprocessuelle tvangsindgreb	323
10.4.1.	Indgreb i meddelelseshemmeligheden mv.	323
10.4.1.1.	Telefonaflytning	326
10.4.1.2.	Rumaflytning	331
10.4.1.3.	Teleoplysning	332
10.4.1.4.	Teleobservation	334
10.4.1.5.	Brevåbning og brevstandsning	335
10.4.1.6.	Observation	335
10.4.1.7.	Dataaflysning	339
10.4.1.8.	Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation	342
10.4.2.	Ransagning	344
10.4.2.1.	Undersøgelse på frit tilgængelige steder	344
10.4.2.2.	Hvilke objekter eller genstande kan ransages?	345
10.4.2.3.	Ransagning hos en mistænkt	346
10.4.2.4.	Ransagning hos en ikke-mistænkt	351
10.4.2.5.	Øjemedsforspildelse	352
10.4.2.6.	Krav om forholdsmæssighed, skånsomhed og vejledning	353
10.4.2.7.	Hemmelig ransagning	353
10.4.2.8.	Begrænsning under hensyn til reglerne om vidneudelukkelse og vidnefritagelse med hensyn til skriftlige meddelelser og lignende	356
10.4.2.9.	Tilkaldelse af vidner	358
10.4.2.10.	Tilfældighedsfonds anvendelse som bevis	358

10.4.2.11.	Den bevismæssige betydning af, at en ransagning har været ulovlig	359
10.4.3.	Beslaglæggelse	360
10.4.3.1.	Beslaglæggelse til sikring af bevismidler	360
10.4.3.2.	Samtykke eller retskendelse	360
10.4.3.3.	Betingelser for at kunne foretage beslaglæggelse af bevismidler	360
10.4.3.4.	Kompetence og fremgangsmåde	361
10.4.3.5.	Øjemedsforspildelse	362
10.4.3.6.	Begrænsning under hensyn til reglerne om vidneudelukkelse og vidnefritagelse med hensyn til skriftlige meddelelser og lignende	364
10.4.3.7.	Hemmelig beslaglæggelse	364
10.4.4.	Edition	365
10.4.4.1.	Betingelser for at meddele editionspålæg	365
10.4.4.2.	Krav om retskendelse – øjemedsforspildelse	366
10.4.4.3.	Underretning og indkaldelse til retten	367
10.4.4.4.	Særlig om lagrede masteoplysninger	370
10.4.5.	Legemsindgreb	371
10.4.5.1.	Legemsbesigtigelse	371
10.4.5.2.	Legemsundersøgelse	371
10.4.5.3.	Legemsindgreb over for en person, der ikke er sigtet	372
10.4.5.4.	Særligt om legemsindgreb med henblik på senere identifikation	373
10.4.5.5.	Kompetence og fremgangsmåde	375
10.4.5.6.	Legemsindgreb i henhold til politiloven	377
10.4.5.7.	Tilintetgørelse af materiale	378
10.5.	Forevisning og offentliggørelse af fotografi	379
10.5.1.	Forevisning eller offentliggørelse af fotografi af mistænkte	379
10.5.2.	Forevisning af fotografi af vidner og forurettede, der ikke har samtykket	381

- 10.5.3. Forevisning af fotografier i politiets register 382
- 10.5.4. Kravet om forholdsmæssighed 382
- 10.6. Efterlysning og offentliggørelse af signalement 383
- 10.7. Konfrontation 384
- 10.8. Dokumentbevis 385
 - 10.8.1. Erklæringer mv. fra udenlandske retsmyndigheder 385
 - 10.8.2. Dokumentation af erklæringer 386
 - 10.8.3. Ekstrakt 388
- 10.9. Meddelelse til forsvareren om efterforskningsskridt 390

KAPITEL 11

TILTALTES FORKLARING

- 11.1. Indkaldelse af tiltalte 393
- 11.2. Reglerne om afgivelse af forklaring 393
 - 11.2.1. Forklaring afgivet til politiet 393
 - 11.2.1.1. Sigtede skal inden afhøring gøres bekendt med sigtelsen og hans ret til ikke at udtale sig 394
 - 11.2.1.2. Sigtede skal vejledes om adgang til forsvarerbistand 395
 - 11.2.2. Forklaring afgivet under fremstilling i grundlovsforhør 395
 - 11.2.3. Forklaring afgivet under varetægtsfængsling 398
 - 11.2.4. Tiltaltes forklaring under hovedforhandlingen 398
- 11.3. Tiltaltes adgang til at overvære medtiltaltes forklaring 400
- 11.4. Videoafhøring 402
- 11.5. Dokumentation af forklaringer, der er afgivet af tiltalte 403
- 11.6. Tiltaltes forklaring som vidne efter hans egen sag er afsluttet 405
- 11.7. »plea bargains« 409
- 11.8. Bevisværdien af tiltaltes forklaring 414

KAPITEL 12

VIDNEFORKLARINGER

- 12.1. Reglerne om vidners afgivelse af forklaring 416
 - 12.1.1. Indkaldelse af vidnet 416
 - 12.1.2. Regler for afhøringen 417
 - 12.1.3. Vidners påhørelse af forklaringer af andre 418
 - 12.1.4. Dokumentation af vidneforklaringer 420
 - 12.1.5. Vidnet er inddraget i politimæssig undersøgelse 424
 - 12.1.6. Pålæg til vidnet om tavshedspligt 427
 - 12.1.7. Afgørelse af spørgsmål om vidneførsel under hovedforhandlingen 428
- 12.2. Afhøring af forurettede 429
 - 12.2.1. Politiets afhøring og vejledning af forurettede 429
 - 12.2.2. Beskikkelse af advokat for forurettede 430
- 12.3. Videoafhøringer af børn 431
 - 12.3.1. Videoafhøring hos politiet af børn 431
 - 12.3.1.1. Beskikkelse af forsvarer 433
 - 12.3.1.2. Oplysninger, der skal gives til mistænkte/sigtede 434
 - 12.3.1.3. Spørgsmål om forældresamtykke 436
 - 12.3.1.4. Barnet omfattet af vidnefritagelsesreglerne 436
 - 12.3.1.5. Beskikkelse af bistandsadvokat 437
 - 12.3.2. Indenretlig videoafhøring af børn 438
 - 12.3.3. Videooptagelsen som bevismiddel 439
- 12.4. Anonyme vidner 441
 - 12.4.1. Anmodningen 442
 - 12.4.2. Må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar 443
 - 12.4.3. Samlet vurdering af sagens omstændigheder 444
 - 12.4.4. Hensynet til vidnets sikkerhed 445
 - 12.4.5. Bestemmelse om, at tiltalte skal forlade retslokalet 446
- 12.5. Anonyme meddelere 447

KAPITEL 13

BEVIS FREMSKAFFET VED BRUG AF AGENTER

- 13.1. Betingelserne for at iværksætte agentaktion 450
- 13.2. Hvem må udføre agentaktioner? 453
- 13.3. Kravet om retskendelse 456
- 13.4. Beskikkelse af advokat? 460
- 13.5. Agentvirksomhed i terrorsager 460
- 13.6. Afhøring af agenten i retten 470
- 13.7. Dørlukning under agentens forklaring 472
- 13.8. Underretning til forsvareren om agentvirksomhed 473
- 13.9. Bevisspørgsmål – virkningen af en ulovlig agentaktion 474

KAPITEL 14

ANDRE BEVISER

- 14.1. Dna-bevis 478
- 14.2. Resumé-rapporter – straffelovens § 81a 481
- 14.3. Syn og skøn – besigtigelse 482
 - 14.3.1. Syn og skøn 482
 - 14.3.2. Besigtigelser 484
- 14.4. Rekonstruktion 484
- 14.5. Sagkyndige erklæringer 485
- 14.6. Politiafhøringer 488
- 14.7. Uanmeldte beviser 490

KAPITEL 15

ANTICIPERET BEVISFØRELSE

- 15.1. Retsmøder under efterforskningen 493
- 15.2. Bevisoptagelse under efterforskningen 493
- 15.3. Udelukkelse af sigtede fra at overvære retsmødet 498
- 15.4. Bevisoptagelse inden hovedforhandlingen 500
- 15.5. Bevisoptagelse under varetægtsfængsling 500
- 15.6. Afhøring af børn i sædelighedssager 502

KAPITEL 16

BEVISBEDØMMELSE

- 16.1. Krav til bevisets styrke 506
- 16.2. Bevisbedømmelsen ved forsøgshandlinger 507

- 16.3. Forsætsbedømmelsen 510
- 16.4. Bevisbedømmelse med hensyn til straffrihedsgrunde 514
- 16.5. Bevisbedømmelsen med hensyn til strafophørsgrunde 517
 - 16.5.1. Tilbagetræden fra forsøg 517
 - 16.5.2. Forældelse 519
- 16.6. Domsresultatet 520
 - 16.6.1. Udelukkelse af at domfælde for noget forhold, der ikke er omfattet af tiltalen 521
 - 16.6.2. Adgang til at henføre forholdet under en anden straffbestemmelse end den, anklagemyndigheden har påstået anvendt 522
 - 16.6.3. Fravigelse af tiltalen med hensyn til de med lovovertrædelsen forbundne biomstændigheder (tid, sted mv.) 523
 - 16.6.4. Kravet om fyldestgørende adgang til forsvaret 524
 - 16.6.5. Genoptagelse med henblik på yderligere bevisførelse 525

KAPITEL 17

BEVISFØRELSE I ANKESAGER

- 17.1. Bevisfortegnelse 527
- 17.2. Nye beviser 529
- 17.3. Bevisførelsen under hovedforhandlingen 530
- 17.4. Bevisførelse under strafudmålingsanker 533
- 17.5. Ekstrakt 534

KAPITEL 18

ANDRE SAGER, HVOR REGLER INDEN FOR STRAFFERETSPLEJEN FINDER ANVENDELSE

- 18.1. Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning 537
- 18.2. Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning 538
- 18.3. Erstatningssager mod politiet 540

KAPITEL 19

FRISTER OG FORMALITETSKRAV VEDRØRENDE BEVISFØRELSE

- 19.1. Borgerlige retssager 542
 - 19.1.1. Angivelse af beviser i stævning og svarskrift i byretten 542
 - 19.1.1.1. Angivelse af beviser i stævningen 542
 - 19.1.1.2. Angivelse af beviser i svarskrift 543
 - 19.1.2. Angivelse af beviser i forbindelse med forbedende møde 543
 - 19.1.3. Angivelse af nye beviser efter forberedelsens slutning 544
 - 19.1.4. Anticiperet bevisførelse 545
 - 19.1.5. Isoleret bevisoptagelse 545
 - 19.1.6. Indkaldelse af vidner 546
 - 19.1.7. Nye beviser under hovedforhandlingen 546
 - 19.1.8. Genoptagelse 546
 - 19.1.9. Ankesager ved landsretten 547
 - 19.1.9.1. Ankefristen og indlevering af ankestævning 547
 - 19.1.9.2. Oprejsningsbevilling 547
 - 19.1.9.3. Angivelse af nye beviser og nye dokumenter 547
 - 19.1.9.4. Anticiperet bevisførelse 548
 - 19.1.9.5. Indsendelse af ekstrakt 548
 - 19.1.9.6. Skriftligt behandlede ankesager 548
 - 19.1.10. Kære til landsret 549
 - 19.1.11. Anke og kære til Højesteret 549
 - 19.1.12. Fogedforretninger 549
 - 19.1.12.1. Kære til landsret 549
 - 19.1.12.2. Arrest 550
 - 19.1.12.3. Forbud 550
 - 19.1.12.4. Bevissikring 550
- 19.2. Straffesager 550
 - 19.2.1. Frister i forbindelse med efterforskning, tvangsindgreb mv. 550
 - 19.2.1.1. Frister vedrørende tiltalerejsning mv. 550

- 19.2.1.2. Kæremål til Den Særlige Klageret vedrørende forsvarerbeskikkelse 551
- 19.2.1.3. Tilbageholdelse af unge under 15 år 551
- 19.2.1.4. Anholdelse 552
- 19.2.1.5. Varetægtsfængsling 552
- 19.2.1.6. Varetægtsfængsling i isolation 553
- 19.2.1.7. Indgreb i meddelelseshemmeligheden 555
- 19.2.1.8. Observation 555
- 19.2.1.9. Teleobservation 556
- 19.2.1.10. Dataaflysning 556
- 19.2.1.11. Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation 557
- 19.2.1.12. Legemsindgreb 557
- 19.2.1.13. Ransagning 557
- 19.2.1.14. Beslaglæggelse 558
- 19.2.1.15. Edition 558
- 19.2.1.16. Forevisning af fotografi 559
- 19.2.1.17. Underretning til forsvareren ved bevisoptagelse 559
- 19.2.2. Agentvirksomhed 559
- 19.2.3. Videoafhøring af børn 559
- 19.2.4. Indkaldelse af sigtede til retsmøder uden for hovedforhandling 560
- 19.2.5. Indkaldelse til hovedforhandling 560
 - 19.2.5.1. Indkaldelse af tiltalte til hovedforhandling 560
 - 19.2.5.2. Indkaldelse af vidner 560
- 19.2.6. Bevisfortegnelse 561
- 19.2.7. Tvister om bevisførelse 561
- 19.2.8. Retsmøder for at sikre bevis 562
- 19.2.9. Forhåndsafgørelser om dørlukning, navneforbud mv. 562
- 19.2.10. Berammelse af hovedforhandling 562
- 19.2.11. Nye beviser under hovedforhandlingen 562
- 19.2.12. Nævningesager 563
 - 19.2.12.1. Fravalg af nævningebehandling 563
 - 19.2.12.2. Ekstrakt 563
- 19.2.13. Domsafsigelse 564

19.2.14.	Anke til landsret	564
19.2.14.1.	Indgivelse af ansøgning til Procesbevillingsnævnet	564
19.2.14.2.	Indbringelse af sagen for landsretten efter at Procesbevillingsnævnet har givet tilladelse	564
19.2.14.3.	Ankefristen	565
19.2.14.4.	Fristen for at iværksætte kontraanke	565
19.2.14.5.	Iværksættelse af anke fra anklagemyndighedens side	565
19.2.14.6.	Krav til ankemeddelelsens indhold	566
19.2.14.7.	Iværksættelse af anke fra tiltaltes side	567
19.2.14.8.	Ansøgning til landsretten om admittering af anke	567
19.2.14.9.	Indsendelse af ekstrakt	567
19.2.14.10.	Underretning om anklageskrift	568
19.2.14.11.	Anmeldelse af beviser	569
19.2.15.	Kære til landsret	569
19.2.16.	Kære til Højesteret	569
19.2.17.	Kære til Den Særlige Klageret	569
19.2.18.	Genoptagelse	570
19.2.19.	Erstatningskrav i anledning af strafferetlig forfølgning	570
19.2.19.1.	Frister for fremsættelse af erstatningskrav	570
19.2.19.2.	Frist for klage	571
19.2.19.3.	Frist for anmodning om domstolsbehandling	571

LITTERATURFORTEGNELSE	572
-----------------------	-----

FORKORTELSER	577
--------------	-----

DOMSREGISTER	578
--------------	-----

LOVREGISTER	587
-------------	-----

STIKORDSREGISTER	599
------------------	-----

DEL 1

Bevisførelse i borgerlige retssager

I bogen redegøres der for regler og retspraksis vedrørende bevisførelse i retssager. Bevisførelse i borgerlige retssager er behandlet i bogens 1. del, og i 2. del behandles reglerne om bevisførelse i straffesager.

Bogen indeholder inden for 1. del omtale af bevisførelse vedrørende særlige retsområder, såsom funktionærsager, lejesager, ligestillings-sager, arbejdsmiljøloven, arbejdsskadesikringsloven, forbrugerlov-givningen mv. Herudover omtales bevisførelse i småsagsprocessen, ægteskabs-, forældremyndigheds- og faderskabssager samt foged-sager.

I bogens 2. del omtales bl.a. de formaliteter og frister, der skal iagttages ved fremskaffelse af beviser ved tvangsindgreb, såsom telefonaflytning, teleoplysning, ransagning, legemsindgreb mv. Endvidere omtales bevis fremskaffet ved brug af politiagenter, ligesom bevis fremskaffet under anvendelse af tilståelsesaftaler er omtalt.

Bogens kapitel 19 indeholder en oversigt over frister og formalitetskrav vedrørende bevisførelse.

Ved udvælgelsen af retsafgørelser er fortrinsvis medtaget nyere, repræsentative domstolsafgørelser, der markerer den udvikling på området, der til stadighed sker.

Bogen henvender sig til advokater, anklagere, forsvarere og dommere samt andre, der beskæftiger sig med retssager.

Jørgen Jochimsen er fhv. landsdommer og har tidligere fået udgivet en række straffeprocessuelle bøger, ligesom han er bidragyder til Karnovs Lovsamling og Kommenteret Retsplejelov.

ISBN 978-87-619-3316-4

